

Maironis ir Lietuva

Maironis - didysis mūsų tautos dainius, naujonių lietuvių poezijos pradininkas. Jis jo mūsų literatūroje buvo Dombaitis ir Baranauškas, po jo - XX amžiaus pradžia patarė iki pat šių dienų. Jis tarybinis grandis Maironis ryšingi senąją poeziją su šio šimtmečio poezijos kūryba.

XIX a. pabaiga - XX a. pradžia, laikotarpis, kai gyveno Maironis, paaukštinimo išauganti nacionalinio išvadavimo judėjimu. Maironis buvo aktyvus šio judėjimo dalyvis. Jis nebuvo naujų politinių ar filosofinių idėjų šaltinis, bet buvo jų rėmėjas. Poetas nuolat laiko dvasią ir savo eiliraščių posmuose išreiškė tai, kas jaudino lietuvių: „Pavasario balsų“ eiliraščių nukenkta pasipiktinimas cenzūrai priešpajuda ir kvietimas stoti į kovą už laisvę, juk poetas išreiškė mūsų gintą kraštą:

Maironio poezijos centre - žmogus. Šio žmogaus santykis su tauta, jos istorija ir kultūra, su gintais gantais yra svačiausia poeto kūryboje.

Nacionalinio išivadavimo idėja užima na-
krę vietą Marionio poezijoje. Poetas aukština ^{visu} ~~visu~~ ^{atota}
tautų kovą už nacionalinę nepriklausomybę. V
su drąsumu Marionis pataria, kad lietuvių
tauta - kendra išivadavimo kovos dalyvė, kad
ji jai aušta „laisvės rytnetys“. Poetas ~~pataria~~ ^{užrašo}
kad gyvena istorškai svarbi momentai ir jė,
o tarsi pat vienas jė karta parūpa yra išvoti
lietuvių tautą; laisvės ir nacionalinės nepri-
klausomybės kelis.

Marionį trauki didžioji Lietuvos praeitis.
Garniojė Vytauto, Jėstučio, Beniteis laikų lietu-
voje poetas maiti kontrastę tuometiniam cariz-
mo engiamam kraštui, didvyriškuose lietuvių
tautos žygiuose dėl laisvės - pavirsdę kovojinčiai
liaudžiui. Štai eiliraštyje „Milžinų kapai“ po-
tas vaizduoja lietuvių kovą su kryžiuočiais. Ei-
liraštyje jautinama šios kovos, kovos už tautos egzis-
tavimą ir elementariausias žmogaus teises, dydį.
Vaizduodamas praeitis skaudas ir kančias, ei-
liraščio poetištį Marionis imako savo meilę
dėl carizmo pavergtos tautos likimo. Ryškiai pa-

aitis ir dabarties kontrastu pagrįstas eiliraštis „Tė-
kų pilis“. Praityji garbinga Tėkų pilis, mačiūni
„Vytauto didžio galybę“ Tėkų pilis dabai „peli-
nais ir lupe apaugus“, jos sienos „kas dieną
nyksta aplūstos ir vėnos“. Ar aplūsta pilis ne-
primena lietuvių tautos likimo, kuri praityji
gavėjo drąsiais karūgiais, o dabai kencia
židungį carizmo priespaudę, likimo? Poetas tiki,
kad didžioji kovos miniminimai pakels liau-
dis drang, sustiprins jos ryšę kovoti:

Stikus tingnis sūnūs,
Didžis praity atminę;
Pagridys vargai galiūmus,
Ugnimi uždegs krūtis.

(„Tu, givė, tu žalioji“)

Giliai poeto įsitikinimu tauta gali gyvu-
ti tik dvarnis kultūros, dika lemis vėrimę
sudarę kalba, tautovaka, papročiai, dika.
Eiliraštyje „Tėvynis davis“ jautiamas poeto uni-
tūpinimas liaudis dainavę ir kalbos, o tuo
pačiu ir tautos likimo. Gražios ponis jau
uvedainuoja liaudis dainę, todėl uov

Akys melnos, rankas baltas,
Bet širdys ji kāji ledas šaltas.

Patas unimaya, nes parvitas ne til dainas,
bet dorovinis normas, ir jis minimena tuos lai-
kus, kai „kalbos nemindziota gintinis nei dainy
mūny Lietuvos“, kai „už auksą nerылita“, o „už
dainą neroketa“. Gadyni „knucis, dainomis gamis“
poetas šviesus poeto mininimas.

„Kaiji tautos kultūrinis vertybių saugotojų
kūnių Marionis patikungia liaudis žmogų. Dain-
iaunia poetas pūria mergelis paveikslas:

Akys klavias, gelvos karos,
širdys, oi šaltes;
Substas ūgis, kojos karos,
Nuo ramų taip baltos.

(„Daina“)

Šviesia Mergelis ^{poetas} ~~paveikslas~~ poetas pertaiki-
ti iridij jos grožis: turtingas dvarinis parkelis,
atvirkščiajanti liūdnomis todainomis, jaunų gelu-
nų. Irinus mergelis paveikslas skulpta šilvair-
tyje „Mergaitė“. Irinus Ganto vaidas padeda
poetai atskleisti jaunos mergaitės gyvenimą, džiūngs-

ei. audizė

mo, drovius jaumus.

Šo Lietuvos ^{našvini} ~~poetai~~ - ne tik krašto istorija,
jos žmonis, bet ir ganta. Ganto ^{inink} ~~vaidas~~ ^{šilvairtyje} ~~po-~~
tas irako ryškiai atskleidžia poeto mi-
tivyni. „Lietuva ten“, „kur teiga širdys“, kur Ne-
munas teka“, - teigia poetas. Jo šilvairtyje ar-
-daniotos gražiausias mūsų krašto upis: ^{mulidromi} Minija,
Dubysa, Šešupė, Nerunas, Ašvė, „nuimtos tamus Ne-
vėsis“, Vilija, „mūny upelis matuti“. Tėvishi graži-
visais mūsų laikais:

Ar giedos išaušta pavasario dienos,
Ar kinta po dalgū žvaigždėi lankos,
Ar duba nuo šalčio aplūsto ugienos.

^{ly Lietuvos} kraštovaizdį dainiai įkliję ~~senos~~ ^{praities}
liudininkai: giūvancis pilys, milšinkopiai ir
pikakalniai, tamūs miškai. Todil gintoji žemi
pajaučiama ne vien kaip ryšys, jingiantis
tautą dabatyje, bet ir neįjantis jė ne ankščiau
gyvenimomis kartomis.

Liaudis žmogaus paveikslas, gintojo kraš-
to ganta ~~po~~ ir jė istorini praitis sudaro
Marionio vaiduojamas ir patišuojamas li-

^{romantini}
tuos sąlydų. Nacionalinio išsivadavimo judėjimo
epochoje Mažonio poezija žadino tautą už-
te kovoti už savo teis, laisvę. Poeta kūrybos vei-
kiama klostėsi visa pastarojo šimtmečio lietuvių
dvasinė kultūra.

Žmogaus, kaimo kulties ir gantės
patizavimas J. Baltušio romane
„Sakni apie Juozą“

- I. „Sakni apie Juozą“ - „atvirikinimo žodis
knajam dietuos kaimui.“
- II. Juza - valstietis, škūnijs savyj quāukis
nacionalinio charakterio bruožus:
  1. Juzos charakterio ištaka.
  2. Nuniaminimo iško gantoj ir darbe.
  3. Meili Niciūnei - jausmų gilumo ir pa-
storumo įrodymas.
  4. Santykiuose su žmonėmis vadovauja-
si iš knygi kartų paveldėtai moraliniai
principai.